

Rebbe en rebel

REBBL *EW* REBBL

EEN JOODS-CHRISTELIJKE DIALOOG

Scholten Uitgeverij

Willelm J. Ouwerkerk

©2024 Scholten Uitgeverij B.V.
info@scholtenuitgeverij.nl
www.scholtenuitgeverij.nl

Ontwerp omslag: Levi Reinds - levireinds.nl
Opmaak binnenwerk: Gewoon Geertje
Drukwerk: Drukcase
Eerste druk, september 2024
ISBN: 9789083401324
NUR: 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, met uitzondering van korte citaten gebruikt in recensies, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Voorwoord	9
1 Joël aan het woord	11
2 Chris aan het woord	13
3 Ontmoeting	15
4 Koosjere thee	17
5 Hamas en Gaza	21
6 Welke God is de grootste?	24
7 Bekering	27
8 De Noachitische geboden	29
9 Verschillende Tenach?	32
10 Gefilte fisj	34
11 Een joods evangelie?	38
12 Kernboodschap	41
13 Liefde, trouw, goedgunstigheid	44
14 De Torah	47
15 Jezus is anders	51
16 Moeten Joden 'zich bekeren'?	55
17 Jezus Messias?	58
18 Is Jezus God?	62
19 Is Jezus opgestaan uit de dood?	64
20 Rabbijnen met respect	67
21 'Christen' worden	70
22 Jezusgelovige Joden	73

23	Jezus als offer	76
24	Jesaja 53	80
25	Gaan niet-Jezusgelovige Joden verloren?	84
26	De Sjoah	87
27	Het dispuut van Nachmanides	90
28	Drie-Eenheid en maagdelijke geboorte	93
29	Helpt geloven?	95
30	Joodse identiteit	98
31	Het boek Job	100
32	Wat zijn echte vrienden?	104
33	Behemoth en leviathan	107
34	God vaarwel zeggen	110
35	Twee soorten antisemitisme	112
36	Het Nieuwe Verbond	115
37	Kinderen van niet-joodse moeders	117
38	Het nut van de Kerk	120
39	Het 'ware Israël'	122
40	Jezus in Auschwitz	126
41	De Messias in Rome	128
42	De beproeving van Israël	132
43	De gelaatstrekken van Jezus	136
44	Waren Jezus en Paulus christenen?	139
45	Christelijke Jodensympathie	143
46	Christelijke desinteresse	146
47	Overeenkomsten tussen Joden en christenen	149
48	Het ware zondoffer	151
49	Aards of hemels?	155
50	Het hemelse 'Kanaän'	158
51	Status van het etnische Israël	161
52	Christelijke misverstanden over Joden	163
53	Joodse misverstanden over christenen	166
54	Geen <i>s'michah</i>	168
55	De opstanding van Jezus	171

56	Zes opwekkingen	174
57	Opstanding in onvergankelijkheid	176
58	Opstanding in de Pentateuch	179
59	Gods oogappel, Israëls oogappel	182
60	Jezus de <i>maggid</i>	184
61	School of familie	187
62	Het Onzevader en het Qaddisj	189
63	Gods Vaderschap	192
64	De 'bedekking' over de volken	195
65	Waar is de <i>Sjechinah</i> ?	197
66	Jezus en de tempel	200
67	Opwekking en opstanding	202
68	Het koninkrijk Gods	204
69	'Mijn knecht David'	206
70	<i>Masjiach</i> uitgeroeid	208
71	Adam en Jezus	210
72	<i>Gan Eden</i> of de opstanding?	212

VOORWOORD

Vooraf heb ik niet veel te zeggen, want Joël (de aankomende rebbe) en Chris (de rebel) kunnen in dit boek zelf hun woordje wel doen. Ik heb alleen maar zo goed mogelijk genoteerd wat zij elkaar te vertellen hebben. Eerlijkheidshalve moet ik zeggen dat ik Chris en Joël wel helemaal zelf heb bedacht. Maar tegelijkertijd geloof ik dat er heel wat Chrissen en Joëls op deze aardbodem rondlopen. Ik ben ze althans meermalen tegengekomen.

Van huis uit sta ik aan de kant van Chris, maar met de jaren ben ik – verbeeld ik mij – Joël steeds beter gaan begrijpen en voel ik steeds meer met hem mee.

Trouwens, niet alle christenen zullen het met Chris eens zijn, vooral als hij het over Hamas en Gaza heeft. En niet alle Joden zullen het met Joël eens zijn, vooral als hij het over datzelfde thema heeft...

Als het aantal christenen dat vindt dat ik in dit boek het christendom te weinig recht heb gedaan, uiteindelijk ongeveer even groot zal blijken te zijn als het aantal Joden dat vindt dat ik het jodendom te weinig recht heb gedaan, zal ik dik tevreden zijn. Er zijn in deze dialoog geen winnaars.

Loerik (bij Houten), Poerim 2024 (het feest van de verhinderde genocide op Israël)

Willem J. Ouweneel

P.S. Ik heb het aantal Schriftverwijzingen beperkt gehouden; vaak staan die gewoon in de tekst, zonder dat ik daarmee wil suggereren dat Joël en Chris zelf die allemaal uit het hoofd wisten op te lepelen.

1

JOËL¹ AAN HET WOORD

Christenen zijn rebellen. Ze weten alles beter – terwijl wij, Joden, er toch al een anderhalf duizend jaar eerder waren. En het boek waarop die christenen zich vooral beroepen, is niet eens door henzelf geschreven, maar nota bene door ons, Joden. Zij denken dat ze beter weten hoe ze dat boek moeten uitleggen dan wij, Joden, die het zelf geschreven hebben en al eeuwen eerder begonnen zijn met de bestudering en verklaring ervan. En dat niet alleen: zij beroepen zich daarbij vooral op één rabbi, die in feite slechts een van de vele rabbi's was die er aan het begin van onze jaartelling in Israël rondliepen. Een van de vele, maar tegelijk een nogal buitenissige rabbi. Oók een die alles beter meende te weten. Daardoor konden de andere rabbi's hem maar slecht pruimen.

Die vreemde rabbi heeft trouwens ongelooflijk veel succes geboekt. Hij was in alle opzichten een heel gewone Jood, maar zijn volgelingen hebben na zijn vroege dood – hij was pas een jaar of 33, 34 – een hele godsdienst van zijn leringen gemaakt. Die rabbi had nooit iets anders dan het jodendom gekend, maar zijn volgelingen maakten er het christendom van. En dat bleek

1 Jesjivah-student in Antwerpen, bijna afgestudeerd.

onder de heidense volken zo enorm aan te slaan dat in onze tijd maar liefst een derde van de hele wereldbevolking christelijk is (voor wat dat in de praktijk ook waard mag zijn).

Vroeger, vooral sinds de antisemitische Middeleeuwen, stonden wij, Joden, en die rare christenrebellens vaak nogal fel tegenover elkaar. Sinds de *Sjoah* is dat gelukkig sterk veranderd. Ik heb nu al jarenlang contact met bijna-theoloog Chris – we hebben elkaar op de middelbare school ontmoet – en onze relatie mag je tegenwoordig wel vriendschap noemen. Zelfs over Israël's hedendaagse politiek – denk aan 7 oktober 2023 en de dramatische gevolgen ervan – denken we in veel opzichten hetzelfde. Door deze houding naar elkaar, kunnen wij elkaar ongezoeten de waarheid zeggen en toch veel van elkaar accepteren. Oordeel zelf maar.

2

CHRIS² AAN HET WOORD

Joden zijn enorm eigenwijs, vind ik. Dat was al zo in de dagen van Mozes, en later in de tijd van de profeten. Die hebben heel wat met hen te stellen gehad. Dat beweert *ik* niet alleen; de God van Israël dacht er blijkbaar net zo over. Eerst werden er tien Israëlitische stammen door de Assyriërs in ballingschap weggevoerd. Later gebeurde hetzelfde met de twee overige stammen, en wel door de Babyloniërs. Die twee stammen zijn voor een deel wel weer teruggekeerd naar het Heilige Land, maar vanaf het jaar 70 moesten ze weer in ballingschap gaan. Dit keer duurde dat tot aan de negentiende eeuw.

Een Jood zei ooit tegen de joodse leiders van zijn tijd: 'Hardnekkige lieden, onbesneden van harten en oren, jullie weerstaan altijd de Heilige Geest; zoals jullie vaders deden, zo ook jullie zelf. Wie van de profeten hebben jullie vaders niet gevolgd? En zij hebben hen gedood die tevoren de komst van de Rechtvaardige [lees: de Messias] aankondigden, van Wie jullie nu de verraders en moordenaars zijn geworden. Jullie die de Torah door beschikking van engelen hebben ontvangen maar niet hebben gehouden!' Tsjonge, zo hard zou ik het zelf nooit

2 Theologiestudent in Leuven-Heverlee, bijna afgestudeerd.

durven zeggen... Daarom hebben de Joden die joodse man met die Griekse naam, Stefanus, gestenigd, en mij tot dusver niet...

Trouwens, sinds de *Sjoah*³ zijn de dingen behoorlijk veranderd. Ten goede, volgens mij. (Niet-Jezusgelovige) Joden en christenen zijn het nog steeds op heel wezenlijke punten oneens met elkaar, maar vandaag de dag kunnen ze er vriendschappelijk met elkaar over praten. Tenminste, bijna-rabbi Joël en ik wel. Zelfs over Israël's hedendaagse politiek – zeker vanaf 7 oktober 2023 – denken we ongeveer hetzelfde. Is die veranderde houding een teken van de naderende Messias? Oordeel zelf maar.

³ *Sjoah* ('ramp, totale vernietiging') is de gangbare joodse aanduiding voor de Holocaust (letterlijk 'dat wat geheel verbrand wordt', kortweg 'brand-offer'); dit is de massavernietiging van het joodse volk door de nazi's en hun bondgenoten, waarbij tegen de zes miljoen Joden omkwamen.

3

ONTMOETING

C: Hallo, Joël, wat ontzettend leuk je weer eens te ontmoeten! Ik was wel nieuwsgierig waarom je juist op dít gesprek zo hebt aangedrongen.

J: Sjalom Chris, geweldig dat je op mijn uitnodiging bent ingegaan! Ik heb deze plek op het terras uitgekozen zodat we lekker rustig kunnen babbelen. Ik hoop dat je het niet erg vindt dat het een joods café-restaurant is, op een van de mooiste plekken in Antwerpen.

C: Nee, natuurlijk niet! Mogen hier dan eigenlijk alleen Joden komen?

J: Nee hoor, het is hier een bont gezelschap. Maar de meesten zijn wel Joden, denk ik. Ik ken hier aardig wat mensen.

C: Dus eigenlijk is dit een beetje het omgekeerde van de Diaspora⁴...

4 *Diaspora* (klemtoon op de eerste a): 'verstrooiing' (nl. van de Joden, onder alle volken op aarde, sinds het jaar 70, het jaar van de verwoesting van Jeruzalem en de toenmalige tempel).